

Skarpnäck stadsdelsnämnd

2021-04-22

Ärende 27

Skrivelse om

lekvärdesfaktorer som verktyg
för förskolegårdar med plats
för barns lek

Dnr.

Tina Kratz m.fl. (V)

Förslag till beslut

Skrivelse om lekvärdesfaktorer som verktyg för förskolegårdar med plats för barns lek

Barn tar plats och de ska få ta plats. De behöver utrymme att pröva sina kroppar, sitt mod och sina sociala förmågor. De behöver därför utemiljöer som erbjuder både fysiska utmaningar och plats för kompiskontakter. De behöver utemiljöer som väcker deras engagemang och nyfikenhet och som kan vara en naturlig del i den pedagogiska verksamhetens utforskande av omvärlden. Om deras möjlighet att dagligen röra sig utomhus begränsas, så påverkar deras välbefinnande negativt och risken ökar för försämrad hälsa. Studier visar att barn som har en egen förskolegård leker på ett mer aktivt och fantasifullt sätt än barn som hänvisas till en närliggande park. När barnen får tillgång till en egen och anpassad utemiljö i direkt anslutning till den egna verksamheten tillgodoses en tredjedel av barnens dagliga behov av fysiska aktiviteter. När barn är beroende av vuxna för att ta sig till sin lekmiljö, finns det en risk att deras aktivitetsnivå dras ned kraftigt. Om verksamheterna måste transportera barngruppen för att komma till en bra utemiljö, bygger man in en sårbarhet och risken är stor att det är utevistelsen som prioriteras bort när någon i personalen är frånvarande.

Vi vet att det största problemet med för små förskolegårdar är att barn inte rör på sig tillräckligt. Den fysiska aktiviteten är viktig för små barns utveckling. Det är också ett av förskolans uppdrag enligt läroplanen: att ge barnen förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga och möjlighet att uppleva rörelseglädje, allt för att utveckla deras intresse för att vara fysiskt aktiva. Något som är avgörande för barnens utveckling, hälsa och välbefinnande både nu och senare i livet.

Vi anser därför att stadsdelen ska ta lärdom av det arbete som Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning gjort med att skapa ett funktionsprogram för förskolan som använder sig av lekvärderna för att definiera och kvantifiera en förskolas utemiljö. Avsikten är att skapa en utomhusmiljö med de kvaliteter som krävs för att den ska ha ett hälsofrämjande värde. En av de främsta hälsofrämjande aspekterna i utemiljön utgörs av hur mycket den stimulerar till fysisk aktivitet. De parametrar som de pekar ut som användbara för att förtydliga önskad variation och kvalitet på gården är:

- Gårdens storlek
- Olika zoner som: ”rumslighet” och miljöer – trygg, vidlyftig och vild

- Tillgänglighet
- Nivåskillnader, sluttningar och blandning av växtlighet
- Möjlighet att passera runt hus/buskar/kulle/dunge
- Integration lekutrustning i landskapet
- Omvärldsförståelse - exempelvis kretsloppet
- Samband inomhus/utomhus
- En gård anpassad för årstidsväxlingar

Funktionsprogrammet tar även med möjligheten till utevistelse i allmänna parker och grönområden som ett komplement men poängterar att det inte kan anses vara en ersättning för en egen gård. Genom ett funktionsprogram med lekvärdesfaktorer som utgår från forskning kan användas som ett verktyg för stärka friytornas kvalitet. Boverket har givit ut en vägledning rörande utemiljö för barn som heter ”Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö” som med fördel kan användas i projekteringen. Det finns även erfarenhet att hämta från kommuner som Malmö och Järfälla. Vi anser att det är viktigt att staden likväl som stadsdelen arbetar strategiskt för att säkra förskolegårdarnas kvalitet och funktion. Detta ska gälla för både redan befintliga förskolor och för nya förskolor. Lekvärdesfaktorer är ett bra verktyg för att kunna förbättra förskolebarnens utomhusmiljö och påverka gårdarnas storlek och utformning. I första hand behöver tillräcklig mark avsättas för förskolors gårdar. I andra hand kan man arbeta kompensatoriskt med lekvärdesfaktorer.

Våra frågor till förvaltningen är:

Skulle lekvärdesfaktorer vara ett bra verktyg för att skapa kvalitativt bättre utemiljöer?

Är det möjligt att ta fram ett funktionsprogram som fastställer lekvärdesfaktorer utifrån aspekter som omväxlande vegetation, topografi, lekutrustning, underlagets kvalitet och närhet till bra grönområden?